

În Ardél Româniî ort. remaşi fără capi bisericesci aflau mângăere sufletésca o vreme lungă la ierarhii din principatele române.

După îndelungato lupte şi suforinţe, neputându-se strivi cu totul, biserica ort. română în Transilvania ajunsese eu timpul a căpeta cap bisericesc propriu la anul 1783, éra în Ungaria prin reactivarea metropoliei ort. române primiră după grave încercări la urmă şi arhieriei naţionalî. Statul ierarhiei s'a schimbat sub decursul timpului astfel:

A) În părţile ungurene:

Episcopia Orădiî-mari a apus cu totul, străformându-se de la anul 1748 în episcopia gr. catolică prin uniunea unei părţi din cler şi popor¹⁾.

În locul episcopiei din Ienopolea, la care aparţeneau un timp şi părţile Timişorei s'a format episcopia Aradului, din a Ienopolei şi a Orădiî mari.

Episcopul Isaia Diacovici încă la anul 1706 şi-a aquirat loc în Arad şi probabil, că atunci — după alungarea Turcilor — şi-a mutat scaunul episcopesc din Ienopolea la Arad.

Sunt unii de părere, că mutarea reşedinţei episcopale s'a făcut de succesorul în episcopie Ioanichie Martinovici.²⁾ Acesta a urmat în scaunul arhieresc la anul 1710, fiind om slab de suflet, căci în anul 1713 a profesat uniunea înaintea episcopului latin din Oradea-mare.³⁾

Aceste părţi remaseră 9 ani fără episcop, până-ce la anul 1722 primiră de episcop pre Sofronie Ravanicianin, un bărbat vrednic de totă lauda. Acesta păstorind 7 ani diecesa sa, a lucrat mult pentru ştirpirea unaţiei în părţile bihorene (Bihorului). La anul 1729 urméză în episcopie Vichentie Iónovici, carele după 3 ani devine arhieriscop şi metropolit în Carloviţ. După densus succede în scaunul episcopesc din Arad Isaia Antonovici. Acesta asemonna a condus diecesa cu mult zel, lucrând deosebit contra uneltirilor propagandei iesuitice. Densusului i-a urmat Sinisie Jivanovici la anul 1751, sub carele pentru domolirea turburărilor religioare s'a ordinar comisiunea aulică în anul 1754, carea apoi a constatat, că cu totul se află în părţile Orădiî-mari 8667 familii române cu 14.420 prunci, din care apoi numai 255 de familii, cu 431 de băeţi şi copile sunt de confesiunea gr. catolică⁴⁾.

În urmarea acésta spre a mulţami pe credincioşii ort. ro mâni — de şi nu s'a reînfiinţat episcopia lor istorică — la multele plângeri, şi rugăminte în sfîrşit cu privire la îndepărtarea scaunului episcopesc din Arad, se crează la

anul 1793 un consistoriu la Varadvelenţe, în locul episcopiei antice ort. române, carele există până astăzi şi este subordinat scaunului episcopesc din Arad.

B) În părţile banatice:

Româniî bănăţeni odinióra cu ierarhia lor naţională ajunseră după alungarea Turcilor. (1700—1719) prin privilegiarea Sêrbilor cu totul sub ierarhia acestora⁵⁾.

Scaunele episcopale ort. române din Bănat se străformară în episcopii sêrbesci.

La ocuparea cetăţii Timişorei 1716 să fie existat un episcop ort. cu numele Ioanichie, carele nu putea fi decât român⁶⁾.

Maideparte în o petiţiune a 12 preoţi şi 40 chinezî din districtele Caransebeş şi Lugoj cătră generalul Steinvillie, datată la anul 1717 în 12 Faur din Caransebeş, se amintesese un episcop cu numele Moyses romas din vremea Turcilor şi care îi asupresce⁷⁾.

Între anii 1717—1726 ar fi fost un episcop şi în Lipova cu numele Vichentie Iónovici⁸⁾.

Româniî ort. din Bănat cu organisarea ierarhiei sêrbe ajung sub două episcopii anume: a Timişorei şi a Caransebeş-Vêrşetului.

După ocuparea Timişorei de la Turci scaunul episcopiei ort. române neschimbat; şirul episcopilor gr. or. este

La anul 1722: Ión Vladislavljevici, 1726: Nicolae Dimitrovici, 1745 George Popovici, 1759: Vichentie Vidac, 1775: Moise Putnic, 1782: Sofronie Cyrilovici, 1786: Petru Petrovici, 1801: Stefan Avacumovici, 1829 Stefan Putnic, 1833: Maxim Manuilovici, 1839: Panteleon Jivcovici, 1853: Samuil Maşirevici⁹⁾.

Episcopii dieceseî Caransebeş-Vêrşetului residau la început în Caransebeş, strămutând ulterior episcopul Vichentie Popovici reşedinţa în Vêrşet.⁶⁾ Episcopii se succedéză de la 1695 astfel:

Spiridon Stibiţa, după care se amintesce Nicolae Dimitrievici, carele ar fi edificat biserica catedrală din Vêrşet, 1722: Moise Stanoevici, 1728: Maxim Nestorovici, 1739: Eutimie Damjanovici, 1741: Isaia Antonovici, 1749: Ión Georgevici, 1769: Vichentie Popovici, 1786: Iosif Iónovici Şacabent, 1806: Petru Vidac Ióno-

¹⁾ Episcopia respective metropolia Severinului în vechime încă aparţinea la Banatul Ungariei şi probabil, că în acel timp episcopii ort. române din Bănat erau sufragane metropoliei Severinului, la care au ramas şi după schimbarea reşedinţei în Transilvania. Remâne a se deslega în viitoriu problema, cum de unii episcopi din Timişóra pórta titlul de metropolit şi au în emblema episcopală insigniile Munteniiei. Óre nu va sta acésta în legătură cu metropolia Severinului, a cărei reşedinţă un scurt timp va fi fost şi în Trmishóra?

²⁾ Foaia pentru minte, inimă şi literatură, anul 1859 pag. 107, Pesty Fr. op. cit. pag. 355.

³⁾ Nilles op. cit. t. I pag. (445—446).

⁴⁾ Tincu Velea op. cit. pag. 123.

⁵⁾ Böhm L. op. cit. pag. 413.

⁶⁾ Pesty Fr. op. cit. pag. 356.

¹⁾ Nilles op. cit. T. II pag. 603.

²⁾ Fábian Gabor: Arad vármegye leirása pag. 133, Pesty Fr. op. cit. pag. 354, Şaguna op. cit. pag. 217 sequ.

³⁾ Nilles op. cit. t. II, pag. 604. Şaguna op. cit. pag. 222, „Unirea” foia bis. politică Blaj. 1892 pag. 106.

⁴⁾ Csaplovics op. cit. pag. 51 sequ.

vici, 1829: Maxim Manuilovici, 1833: Iosif Ra-
iacici, 1843: Stefan Popovici, 1853: Emilian
Kengelacz. ¹⁾

c) În părțile transilvanice:

Sôrtea bisericii ort. române în părțile tran-
silvanice după uniune a devenit și mai deplora-
bilă. Biserica a ramas aproape 83 de ani fără
conducătoriu. Un asemenea exemplu cu greu
se va mai afla în istorie. Unioniștii calculau si-
gur, că Românii vor înceta cu agitațiunile în
contra uniunii și la urmă se va supuna și la
ei poporul, cum s'a mai petrecut în alte părți.
Socotéla a ramas greșită din necunoștința firei
poporului român. Acest popor blând și supus
este ca stânca de granit din Carpați, tare și
tenace în credința. Și de acest popor după 200
de ani de la uniune puțin s'a prins din catolicism.
Românii au suferit chinuri înfricoșate, aseme-
nea martirilor din secolii primii ai creștinismului,
dar leagea n'au părăsit'o majoritatea lor, în
acest period de tristă amintire mângăerea lor
sufletéscă o primiau de la preoții ort., furișai
din Ungaria și din principatele vecine. După ju-
mătate de secol de grele suferințe începù a li
se ușura în câțva stare la intervenția curții ru-
sesci. La anul 1761 se încredințază îngrijirea
bisericii ort. române din Ardél episcopului ort.
Dionisie Novacovici din Buda, carele cerce-
tând bisericile și credincioșii a lucrat după posi-
bilitate la reorganizarea bisericii. Dela 1770 a
urmat în conducere episcopul Sofronie Chirilovici,
de asemenea osténind pentru îmbunătățirea stării
deplorabile.

În fine la anul 1783, Nov. 6, cu întreveni-
rea Metropolitului din Carloviț se denumesc
episcop ort. pentru Ardeal Gedeon Nichitici cu
reședința în Sibiu. Acest bărbat, de și străin de
neam, dar cu multă durere pentru biserică, a
desvoltat o activitate ca adevărat apostolică în
decurs de 5 ani, în urma căreia a și cădùt
mortii. Întréga provincia a Transilvaniei a vizi-
tat'o și sunt parți, în cari de la el n'a călcat
episcop ortodox. După mórtea lui a administrat
eparchia în calitate de vicariu Ioan Popovici
din Hondol. La 25 Maiu 1789 a fost numit de
episcop Gerasim Novacovici, carele cu iubire
cătră popor și biserică a lucrat pentru îmbună-
țirea sortii în decurs de 7 ani. După mórtea
lui a urmat ca administrator al eparchiei Ioan
Hutuvici protopopul Hunedórei. La 21 Decem-
vre 1810 a fost numit episcop al Transilvaniei
Vasile Moga, carele a păstorit până la 27 Oc-
tomvre 1845. De locotiitoriu episcopesc a fost
numit archimandritul Andreiu Șaguna, carele
la 5 Faur 1848 a fost numit de episcop. Ac-
tivitatea acestui bărbat providențial va române

și pentru timpurile viitoare o epocă plină de
strălucire și de rezultate bogate și nevisate chiar
în istoria bisericii noastre. Accentuăm numai
sucesele fără a ne pute extinde în detalierea
acestora.

Credincioșii ort. români din Bănat pre lângă
scutul, ce a avut biserica lor, au suferi multe și
mari nedreptăți din partea coreligionarilor Sêrbi
sub ierarchia acestora. Aceștia nisuiau a întro-
duce cu desvoltarea șovinismului limba slavă
în cultul public și privat, chiar și împuneau ade-
sea spre păstorire o preoțime în parte incultă
și streină poporului.

În orașe și comune curat românesci se
cetia și cânta în strana dréptă în limba slavă
ér în administrația se întroduse succesiv limba
sêrbescă. La posturile mai înalte bis. erau preste
tot preferiți și aplicați sêrbi și ici-colé câte un
rônecat român, carele apoi spre a secera merite
persecuta mai aprig pre confratii sei. Pre când
de la candidații de preoția sêrbi se pretindea
o cualificațiune mai bună, pre atunci comunelor
române de multe ori prin nepotism și mită li
se da în mare parte o preoțime incultă și streină
chemărei preoțesci. Din fondurile publice bise-
ricesci prin împrumutări și acuirarea de bunuri
se institue între români o boerime sêrbă, carea
cu clerul înalt sêrbesc exploatează nemilos și
neuman blândul și răbdariul popor român bână-
țen, până-ce sfîrșindu-se cu răbdarea aproape
tótă clasa mai inteligentă a Românilor începe
formal în public și în ascuns a unelti, a oști
pentru lăpădarea jugului nesuferit. Dar aceeași
politică, care în Transilvania despóia biserica
ortodoxă română de capul bis. și lasă decimii
de ani poporul fără păstori sufletesci proprii
spre a se preface Românii din ortodxi în uniați;
din aceleași resóne mai înalte în Ungaria sprin-
ginesce o ierarchia streină și privilegiată, anume
pentru împilarea bisericii ort. române, tot numai
spre a-i abate pre Românii la uniația, amăgin-
du-i că vor obțéne episcopi românesci. Și de
acî se explică, că o parte din fruntașii Bână-
țeni spre a-și ușura jugul ierarchic sêrbesc,
uneltesc și propagă între credincioși uniația pen-
tru a-i scăpa numai de Sêrbi. Mai pre față pă-
șesc Românii în timpul revoluționar din anul
1848, când se țéne o mare adunare de popor
din întreg Bănatul în opidul Lugoj. ¹⁾

La acéstă adunare pre lângă drepturile
polititice, Românii bânățeni cer și despărțirea
ierarchică de cătră Sêrbi și aleg totodată de
metropolit al Banatului pre Eutimie Murgu, érá
de episcopi: în Timișora pre protopopul din
Lipova Petru Petrovici alias Stoichescu, în Vêr-

¹⁾ Böhm L. op. cit. p. 414, Pesty o. c. pag. 357—358.

¹⁾ Locul adunării a fost în câmpul numit Balta lată séu după
adunare „Câmpul libertății“.

șet pre profesorul de teologia Ignatie Vuia. În această acțiune Români erau foarte spriginiți din partea guvernului maghiar revoluționar din Budapesta. Sufocându-se revoluțiunea maghiară și urmând era absolutismului, protectorul propagandei unioniste, aspirațiunile Românilor ort. din Banat rămân a se realiza mai târziu. În aceste vremi de încercare o parte neînsemnată, mai slabă în credința î-și lapodă legea și pașesce la unația. La petițiunea Românilor de a obține episcopi Români în Banat li se răspunde prin înfiintarea episcopiei unite în opidul Lugoj, ér în urmarea decretului imperial din 12 dec. 1850 se redică episcopia gr. catolică din Blaj la rangul de metropolă gr. catolică cu episcopiile sufragane din Oradea-mare, Gherla și Lugoj.

După lungi și neobosite stăruințe ale nemuritoriului cap bisericesc A. Șaguna, precum și ale altor bărbați providențiali, binemeritați pentru biserică și națiune, se ivesc și pentru biserică ort. română din Ungaria și Transilvania zorile unui viltoriu mai îmbucurătoriu, întrând ea în o epocă nouă de regenerare prin desfăcerea Românilor decâtă Sêrbî. În urmarea înțelegerii comune și a decretului imperial din 27 Sept. 1860 se țene în Carloviț un congres, în care se pertractează și despre dorințele și silințele Românilor pentru despărțire. În congresul din Carloviț ținut la anul 1864 se primî și decretă cu înțelegere unanimă despărțirea Românilor ort. din diecesele: Aradului, Timișorei și Verșetului de cătră Sêrbî. Diploma imperială din 24 dec. 1864 hotăresce în sfîrșit, spre bucuria și mângăerea nemărginită a Românilor, restaurarea Metropoliei vechi istorice din Transilvania și Ungaria cu episcopiile sufragane din Arad și Caransebeș. Primul metropolit fû fericitul A. Șaguna, érá episcop sufragan în diecesa Aradului remase Procopie Ivacicovici, căruia spre a-l căștiga pentru despărțire, i'se adauseră la părțile ungurene încă din Banat protopresbiteratele: Timișorei, Banat-Comloșului, Belințului (Hășiașului) și al Lipovei. Al doilea episcop sufragan fû denumit în 6 Iulie 1865 archimandritul și protopresbiterul din Brașov Ioan Popasu pentru diecesa Caransebeșului, carea cuprinde din Banat întreg comitatul Severin, a 3/4 parte din comitatul Caraș, 50 comune din comitatul Timiș și preste 20 comune din comitatul Torontal.

La despărțirea ierarhică Români bânățeni ort. au fost foarte scurtați. În loc de a se reactiva și episcopia istorică a Timișorei, se aședă scaunul episcopesc din Banat tocmai la pólele Carpaților, lângă marginea țerei și se rup cele mai frumoșe părți adăugându-se la diecesa ort. din Ungaria cu scaunul în Arad.

Organisarea bisericei ort. române din Un-

garia și Transilvania se întăresce și căpătă vieță prin întrunirea primului congres bisericesc național la 16 Sept. 1868, în care se votéză legea organică Statutul organic, inarticulat apoi în legile patriei și sancționat de maiestatea sa împératul și regele Francisc Iosif I. Prin această s'a pus fundament nou de dezvoltarea pentru timpurile ulterioare vieții bisericesci a Românilor ort. din Ungaria și Transilvania.

(Va urma).

Propagandă uniată

Proselitismul, pus la cale, cultivat și nutrit în mod iesuitic de oamenii curții episcopului uniat din Lugoj, a luat un avânt, ce primejdios este nu numai înteresele noastre bisericesci, ci și înteresele noastre naționale românesci.

Ni-i încă în vie memorie demoralisarea, produsă prin uniarea și desuniarea din *Ohaba,-Forgaciu*, protopresbiteratul Belințului, și din *Dobra*, archidecesă.

Propagandiștii unației se ivesc acum și în diecesa noastră. Scim mai multe comune neliniștite de ei.

Iată ce s'a petrecut în timpul mai recent în Dragsina. Protopopul nostru din Buzias, *Ioan Pepa*, într'o polemică a sa cu preotul unit Teaha, scrie în „Tribuna Poporului“ :

Astăzi toată lumea tinde a se lumina, a se perfecționa, a-și asigura preoți harnici, școale bune cu învățatori ecalificați. Așa tindem și noi Români greco-orientali. Ne nisuim încordându-ne toate puterile, ca să asigurăm existență cuviincioasă preoților, să ne inzestram cu școale după recerințele legii și cu învățatori cualificați, și cine ne împedecă, cine se atinge, cu mână sacrilegă de aceea, ce avem mai scump pe lume, de biserică și școală?

Avem exemple, și încă multe, că în comune de ale noastre, unde a fost vorba de vr'o neînțelegere între preot și credincioși; de ridicarea vre-unei biserici sau a vre-unui edificiu școlar corăspunzător; de îmbunătățirea salariului învățătoresc, numai decât au eșit la iveală din partea cutărui preot greco-catolic promisiuni și momeli, că dacă trec oamenii la greco-catolicism, nu vor plăti bir preotului, nu taxe școlare sau cel mult numai un bagatel, nu vor plăti în cult decât 5% sau și mai puțin, vor scăpa de suportarea speselor eiectate pentru zidirea bisericeii sau a școllei etc.

Încă inainte de a ocupa postul de protopresbiter mi-s'a dat ocașiune să aud, că episcopul unit din Lugoj, Dr. Radu, tinde a deveni agresiv, iar după-ce am ocupat postul de protopresbiter, m'am convins, că dujmanul cel mai neimpăocat al înteresele noastre bisericesci și școlare este *propaganda uniată* și că aceasta ne împedecă progresul nostru bisericesc și școlar.

Faptul, ce a dat ansă la polemică, este următorul:

Trei oameni din Dragșina se duc la îndmnul preotului Teaha la curtea episcopoească din Lugoj și acolo fiind episcopul absent, înaintea canonicului gr. catolic, Boros, se declară gata a trece la unire. Acesta le împărtășește, că dacă vor trece cu toții la unire, atunci nu mai trebuie să plătească cult, stolă și bir preotească; le mai promite apoi, că le va exopera pământuri dela fondul religiosar, jugerul cu 2 mult 4 coroane pe an — chiar episcopul Dr. Radu cu altă ocasiune s'a exprimat cătră unii oameni din Dragșina, că: „Noi, dragii mei, stăm în legătură și numai cu înaltul ministru lucrăm, nu ca alți“, va să zică nu ca noi, greco-orientalii.

Preotul Teahă le mai promite pe deasupra, că le va zugrăvi și biserica, fără-ca ei să contribuie cu ceva.

Oamenii cei trei vin acasă la Dragșina și răspândesc în comună vestea adusă, iar' cei mai creduli și slabi de înger dau crezământ vestei răspândite și în urmarea acestora, de sine înțeles, se începe agitarea spiritelor credincioșilor noștri. La vre-o 8 zile se duc de nou vre-o 12 oameni la Liget și acolo d-nul Teaha, pe lângă povețele și sfaturile date, le mai umple și buzunarele cu sute de atestate de trecere, cu înviațiunea, ca acelea să se împartă între credincioșii noștri, ceea ce s'a și făcut, umblând 8 oameni prin sat din casă în casă cu un protocol în mână, ca să se scrie la unire.

Observ, că până în ziua de astăzi nici unul n'a făcut trecerea, pe lângă formalitățile prescrise de lege, și totuși d-nul Teahă nu s'a sfiit a se prezenta în 4 Ianuarie a. c. st. v. în comuna Dragșina la casa economului Simion Popet și acolo adunând oamenii a voit să constituie comitetul parohial și școlar.

Pe masa, la care presidea, d-sa, adevă preotul Teahă, pe lângă câteva coale de hârtie, se aflau și 2 flășe cu vre-o 5—6 litre răchiu jidovesc, ca așa mai ușor să succeadă constituirea. Și totuși preotul Teahă nu se sfiesce și nu-i roșește fața, de a mai da lecție de morală altora!

Mâne zi în ajunul „Botezului Domnului“, domnul Teahă pornesce cu crucea prin sat însoțit de casierul comunal, plăieșul satului și purtătorul cărților comunale, cu care ocașiune aduna libelele de dare dela oameni, spunându-le, că *de acum înainte să nu mai trimiți copii la școala noastră confesională, ceea-ce s'a și întâmplat, ci la cea de stat din Dragșina*, având a plăti numai 5% și nu 30—34% cult după florenul de dare, până când le va veni și lor, greco-catolicilor, mai bine, sau să ne ia școala noastră sau să zidească una din nou. Subscrisul înțelegând despre acestea, am plecat la Dragșina și văzând pe d-l Teaha, că întru adevăr umblă cu crucea prin sat, ceea-ce mai înainte nu-mi venia a crede, eșind dînsul dintr'o casă, m'am postat înaintea lui și l'am provocat să părăsească comuna, căci neavând aici creștini uniți, trecuți după cum prescrie legea, nu-i permit la nici un cas să funcționeze și să agiteze spiritele credincioșilor mei.

La această provocare mi-a răspuns din cuvânt în cuvânt următoarele: „*Sunt trimis de Ilustritatea Sa Domnul episcop Dr. Radu din Lugoj și în numele lui lucru*“. Văzând eu atâta îndrăsneală, i-am reflectat, că aici în comuna mea eu dispun și nu episcopul Dr. Radu și indignat fiind, că în ajunul unei sârbători dintre cele mai însemnate ale bisericii noastre, se află individ, care se numesce român și e preot, irelevant al cărei biserici, și nu se sfiesce, ca cu crucea în mână să umble prin comună, întărîtând spiritele și producând desbinare și vrajbă între frați, punând

mâna pe cruce i-am luat-o. Acest incident s'a întâmplat în prezența a 40—50 de oameni.

Protopopul Ioan Pepa închee:

Cu ce jurământ va fi plecat episcopul Dr. Radu dela Roma, nu voesc să știu, dar trebuie să declar, că cunoaștem machinațiunile de proselitism și dacă vom fi nepăciuiți, vom trebui să eșim din rezerva noastră și noi; vom trebui să rupem ori ce legătură cu lupii în pei de miel; și vor trebui — cred eu — să iasă din rezerva de până acuma și arhieriei noștri ortodoxi, căci este imposibil, ca să aibă în inimă și pe buze tot pacea și frățietatea atunci, când de altă parte ved, că lupii răpitori se năpustesc asupra turmei lor; nu pot să numescă și mai departe „*biserică soră*“ pe acea biserică, ai cărei preoți numai batjocuri au pe buze la adresa bisericii și preoțimei noastre și își dau toată silința, ca să ne nimicească biserica strămoșască și instituțiune ei.

Varietăți

Ședința publică a societății „Ioan Popasu“, ținută Mercuri în 31 Ianuarie, amăsurat programei publicate în nr. trecut al F. D., a reușit foarte bine. Dișertațiunea, corurile și declamațiunile au fost succese, ceea ce servește spre laudă tinerimei noastre studioase. La ședința a binevoit a participa Prea Sântia Sa Domnul Episcop *Nicolae Popea*, apoi Prea Cuvioșia Sa Domnul Arhimandrit *Filaret Musta*, P. O. Domn Protopresbiter *A. Ghidiu*, Domnul vicecolonel *I. Kri-scher*, D-nii capitani *Trică* și *Literat* cu stim. soții, și o frumoasă inteligență din loc și jur.

Dare de seamă. În Nr. 1, 1901, al Foi Diecesane s'a publicat colecta făcută pentru ajutorarea respective îmbrăcarea cu haine de iarnă a școlarilor săraci dela școala poporală română din loc arătând, că s'au colectat preste tot 147 cor. 36 fil., 4 căciule și o măramă de iarnă. Acuma mi iau voie a publica și felul întrebunțării sumelor colectate și distribuirea obiectelor cumpărate și anume: S'au cumpărat 3 părechi de cisme 22 cor.; s'au cumpărat 2 părechi papuci 9 cor.; s'au cumpărat 10 îmbrăcăminte pentru copii 56 cor. 20 fil.; s'au cumpărat 87 rifi flanel pentru fete 60 cor. 16 fil. Toate la olaltă fac 147 cor. 36 fil. Obiectele cumpărate s'au împărțit între 17 băeți și 20 fetițe. La împărțirea obiectectelor, întâmplată la 23 Decembre 1900 au fost prezenți pe lângă D-nul învățătoriu și D-șoara învățătoare, președintele comitetului parohial Ioan Mihaiu și epitropul primar Nicolae Popovicu. Publicând aceasta, de nou mulțămesc tuturor domnilor donători, cărora D-zeu să le respălătească binefacerea și iubirea arătată față de școlarii săraci. *Ioan Stoian* catihet.

Reuniunea rom. de cântări și musică, din Recița-Montană invită la *Concertul*, ce-l va aranja Sâmbătă, la 23. Februarie n. în sala otelului Klemens. Începutul la 8 oare seara. Musică: Drugă. Prețul de

Intrare, de persoană : în șirele prime, dela I—III 2 cor ; dela IV—VII 1 cor. 60 bani ; dela VIII—XIII 1 cor. 20 bani ; loc de stat 1 cor. Bilete de intrare se pot căpăta în tot timpul, pentru șirele I—IV în librăria dlui A. Weiss ; iar pentru celelalte la dl. Iosif Barbu precum și seară la cassă. Oferte și suprasolviri se primesc cu mulțămire și se vor evita publice. *Comitetul.* După Concert : Dans. În pauză se va juca Călușerul.

Himen. Astăzi va avea loc cununia d-lui *Ioan Șușoiu*, contabil la „Severineana“, cu d-ra *Florica*, fiica d-lui *Patriciu Drăgălina*, profesor dirigent la Institutul pedagogic. *Felicitările noastre!*

Convocare. Domnii acționarii ai societății comerciale pe acții „Verendineana“ se invită la a *II-a* *adunare generală ordinară*, care se va ținea în Verendin în 18 Martie st. n. 1901 la 10 oare a. m. Obiectele ordinii de zi sunt : 1. Raportul direcțiunii și subșternerea bilanțului pe anul 1900. 2. Raportul comitetului de supraveghiere. 3. Decis asupra celor de sub punct 1 și 2 și dărea absoluturului. 4. Propuneri eventuale. Domnii acționarii, cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual documentul de plenipotență cu 3 zile înainte de adunarea generală la direcțiunea societății. Verendin în 10 Februarie 1901. *George Ionescu* președinte, *George Vellesco* secretari.

Necrolog. În 17/30 Ianuarie a. c. ș-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului D-na vād. *Natalia Damaschin*, soția reposatului asesor referent consistorial din Caransebeș *Aron Damaschin*.

Licitațiune minuendă

Pa basa incuvițării Venerabilului Consistoriu Diecesan dtto 23 Noemvre 1900 Nr. 4877 B. ex 1900, se escrie licitațiune minuendă pentru îngrădirea cu gard de zid și de fer a Sântei bisericii gr. or. din comuna **Ciuchiciu**, protopresbiteratul Bisericii Albe.

Prețul de esclamare preste tot 5015 cor. 91 fl.

Licitațiunea se va ținea la 2/15 Februar 1901 (la Întîmpinarea Domnului) la oarele 9¹/₂ a. m. în școala noastră gr. or.

Planurile și specificațiunea de măsuri și spese se pot vedea ori și când la Oficiul (Președintele) comitetului parohial din Ciuchiciu.

Întreprinzătorii prezentându-se în fața locului li-se vor face cunoscute condițiunile lucrului.

Iară cei ce vor voi să întrepriadă lucrul trebuie să depună a) vadiul de 10%, b) să dovedească prin atestate, că sunt esperti la lucru, c) că au mai lucrat la vr'o biserică fără ca să fie avut proces etc. cu aceia unde a lucrat, d) că sunt în stare a garanta cu avere nemișcătoare ori cu libele depuse spre fructificare la vr'o bancă prețul esclamării pentru un timp de 5 ani, în care termin obvenind vre un defect să se poată repara de nou numai decât, e) ca vadiu se primesc numai bani gata ori libele cu prețul cuvenit.

Ciuchiciu din ședinta comitetului parohial ținută
3 Ianuarie 1901, 3—3 [5]

Vasile Dragoi

Președinte.

Vasile Mioc

not. com. par.

În conțelegere cu On. oficiu Protopresbiteral tractual.

Vechia Asociațiune funerală română din Elisabetinul (Maerele) Timșorii,

Fondată la anul 1852, care întrunește azi peste **5000**
membri cu un capital de peste

200.000 Coroane,

primesce în sînul ei ca membri, cu taxele de înscriere :

	La grupa I-a	La grupa II-a
Dela 15—30 ani, 3 coroane.		2 coroane
" 31—40 " 5 "		3 "
" 41—50 " 7 "		5 "
" 50—55 " 11 "		7 "
" 56—60 " 21 "		9 "

pe lângă următoarele condițiuni :

Fie-care persoană, bărbat sau femeie, care se însinuă ca membru n'are lipsă de vre-o cercetare medicală și chiar de nu ar putea la moment răspunde taxa de înscriere, poate fi primită ca membru în sînul Asociațiunii noastre funerale și va avea să solvească în decurs de 60 de luni, cei dela grupa I-a lunar 2 coroane, iară cei dela grupa II-a 1 coroană, iară după moartea membrului, următorii lui primesc imediat, cei dela grupa I-a un premiu de 200 coroane, iară cei dela grupe II-a 100 coroane chiar și în căsul, când respectivul reposat ar fi rămas cu 8—10 rate în restanță.

Următorii răposatului au să producă numai libelul și atestatul dela matricularit despre moarte, și premiul se va răspunde încă înainte de înmormântare.

Domnii preoți, ca părinți sufletesci ai poporului, iară domnii învățători, ca luminătorii poporului, cari cunosc mai bine și mai deaproape neajunsurile parohienilor lor, și mai virtos în casurile de moarte, când parohianul e avisat la mila cămătarnicilor, iară biserică, preotului și învățătorului, cu anii le rămene dator, nu vor pregeta a îndemna pe poporeni comunei lor, a se înscrie ca membri, și a nisui, ca în fiecare comună să se înființeze *filială*, precum avem în comunele : *Ghiroda, Moșnița, Utvin, Remetea, Ianova, Ternețaz, Caransebeș, Lugoj, Lipova, Arad, Sasca-mon. Oravița*, ș. a. chiar și în comunele germane *Deltă, H. Andraș Iosefin*, ș. a. comune unde Asociațiunea noastră a numit dintre membrii ei câte 2 bărbați de încredere, ca martori la primirea membrului în sînul Asociațiunii, apoi un *incassant*, carele pentru munca și osteneala sa primesce dela Asociațiunea noastră frumoase procente.

Cei cu inimă cătră popor nu vor amēna a se adresa Asociațiunii noastre cu dorința lor, și la moment suntem gata a eși la fața locului spre a stabili *filiala*, așa ca cei înscriși ca membri numai cu binecuvēntare și mulțămire vor fi cătră acei părinți și luminători ai lor, cari i-au îndemnat a îmbrățișa această binefăcătoare asociațiune funerală română — unică în felul ei.

Timișoara — Elisabetin, în Ianuarie 1901.

Adresa : **Vechia Asociațiune funerală română în Timișoara — Elisabetin.** (9) 1—2

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii ca societate pe acțiuni „LUGOȘANA” se convoacă la a

XII-a adunare generală,

care se va ține în Lugoj la 4 Martie st. n. 1901 înainte de amiază la 10^{1/2} oare în localitatea institutului.

Obiectele de pertractare:

1. Raportul direcțiunii despre agendele institutului pe anul 1900. — 2. Raportul comitetului de supraveghiere. — 3. Decidere asupra bilanțului. — 4. Propunerea direcțiunii și decidera asupra întrebuințării profitului. — 5. Alegerea a 2 membri în direcțiune și a comitetului de supraveghiere. — 6. Eventuale propuneri. — 7. Esmiterca a doi acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

P. T. Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare cu vot decisiv în persoană sau prin plenipotențiat, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual documentul de plenipotență cel mult până la 3 Martie 12 oare a. m. la cassa institutului.

Lugoj, în 5 Februarie 1901.

Direcțiunea.

NB. Încheierea socoților aprobată din partea Direcțiunii și a comitetului de supraveghiere este pusă la vederea publică în localitatea institutului, începând cu datul de azi.

1-1[7]

Activa

Contul Bilanțului

Passiva

Cassa în numărar	18208	47	Capital de acții	300000	—
Casa de păstrare postală	15755	14	Fond de rezervă general	29615.52	—
Cambii de bancă 1045081.28			Fond de rezervă special pentru dubioase	9897.69	—
Cambii cu acoperire hipotecară 242948.—	1288029	28	Fond de pensiuine	11245.56	—
Imprumut hipotecar	51270	42	Fond cultural	5314.03	56072 80
Realități	5296	45	Depuneri	909589	65
Efecte	4760	—	Reescompt	78934	—
Mobiliar 3377.30			Interese anticipate pro 1901	15002	60
după amortisare de 10% 337.73	3039	57	Dividendă neridicată	524	—
Conto curent	1680	50	Contribuție după interese dela depuneri	4665	47
Interese de reescompt anticipate	367	22	Profit transpus din anul 1899 1095.12		
Debitori	12199	13	Profit curat pro 1900 . 34722.54	35817	66
	1400606	18		1400606	18

Perderi

Contul profit și pierdere

Profit

Interese capitalisate și ridicate 46654.79			Profit transpus din anul 1899	1095	12
Interese de reescompt 5817.57			Interese de escompt 113571.59		
Interese de cont curent 140.47	52612	83	Interese după împrumut hip. 4494.57		
Contribuție erarială și comunală 7553.89			Interese de întârziere 22.10		
Contribuție după interese capitalisate și ridicate 4665.47	12219	36	Interese dela efecte 128.—	118216	26
Salare	12400	—	Venit dela realități	87	—
Marce de prezență	1272	—	Din pretensiuni descrise au incurs	200	—
Requisite și material de cancelărie	1058	89			
Tipărituri și registre	1405	91			
Competință de timbru	471	10			
Porto	587	92			
Chirie	720	—			
Spese de proces	184	88			
10% amortisare de mobiliar	337	73			
Spese de călătorie	430	90			
Anunțuri	79	20			
Profit transpus din anul 1899 1095.12					
Profit curat pe anul 1900 34722.54	35817	66			
	119598	38		119598	38

Dr. George Popoviciu m. p.
director executiv.

Lugoj, 31 Decembrie 1900.

Pentru comptabilitate:
Vasilie Jurca jun. m. p.

Direcțiunea:

Traian Barzu m. p. Alexandru Maniu m. p. Dr. Iacob Major m. p. Constantin Popoviciu m. p. George Iacobescu m. p.

Nicolae Ianculescu m. p. Vasilie Nicolescu m. p. George Crăciun m. p. George Albuiescu m. p.

Ioan Miclău m. p.

Ioan Cadariu m. p.

Esaminând conturile de mai sus, le-am aflat esacte întru toate

Comitetul de supraveghiere:

Titu Hațieg m. p.
președinte.

Lazar Lungu m. p.

Simeon Barbulescu m. p.

Dimitrie Roșiu m. p.

Raport și încheierea conturilor pe anul 1900 a societății comerciale pe acții „SEVERINEANA“

fondată la 3 Martie 1898. — începerea activității 11 Decembrie 1898.

Conform bilanțului rezultă :

- a) după descrierea de 5% din mobilier conf. §. 49 al statutelor societății;
 b) după descrierea de a 14-a parte din investiri în edificiul închiriat;
 c) după dotarea fondului de rezervă cu 10% conf. §. 50 diu statute și
 d) după acoperirea speșelor de regie
 un venit curat de cor. 11446.49
- Să propune, ca profitul să se împartă precum urmează :
- a) supradotare a fondului de rezervă cor. 294.73
 prin ce fondul de rezervă se urcă la cor. 10.000—
 b) 8% dividendă acționarilor cor. 9132.—
 c) Tantiemă pentru direcțiune și comitetului de supraveghere cor. 690.—
 d) Remunerațiuni funcționarilor cor. 400—
 e) Restul de cor. 929.76
 să se transpună pe anul 1901.

Active		Contul bilanțului		Pasive	
Cassa în numerar	5049 41	Capital acțional	117000 —		
Acții streine	300 —	Creditori	29449 80		
Mărfuri	94075 20	Fond de rezervă	9705 27		
Mobilier 7732.59		Deposite	1256 72		
după 5% amortisare 386.92	7345 96	Profit transp. din anul 1899 cor. 1330.58			
Investiri 6197.63		" curat din anul 1900 cor. 10115.91	11446 49		
după amortisare de 442.71	5755 21				
Debitori 38499 08					
Rimese 14983 42					
Pretensiune la acționari 2850					
	Coroane 168858 28			Ceroane 168858 28	

Debit		Contul profitului și perderilor		Credit	
Chirie	1200 —	Profit transp. din din 1899	1330 58		
Salare	8955 64	Venit dela mărfuri	25934 76		
Dare	1476 06	Interese	178 70		
Porto postal	229 93				
Spese generale	2122 77				
Amortisare din mobilier 386 63					
" " " " investiri 442 71					
10% dotaria fondului de rezervă 1123 99					
Interese descrise 59 82					
Profit trsp. din anul 1899 . . . 1330.58					
" " " " 1900 . . . 10115.91	11446 49				
	Coroane 27444 04			Ceroane 27444 04	

Caransebeș la 31 Decembrie 1900.

Ilie Curescu m. p.
președinte

A. Marin m. p.
vicepreședinte

Ioan Șușoi m. p.
contabil

Membrii în direcțiune :

Dr. Traian Badescu m. p. **Ioan Nemoian m. p.** **Dr. Constantin Popasu m. p.** **Nicolae Terziu m. p.**
Ioan Mihai m. p. **Petru Borțun m. p.** **Nicolau Velcu m. p.**

Subsemnatul comitet de supraveghere examinând bilanțul și contul profitului și al perderilor le-au aflat întru toate esacte și în consonanță cu cărțile.

Caransebeș la 13 Februarie 1901.

1—1 [8]

Tr. Barzu m. p. **I. Madincea m. p.** **I. Thopal m. p.** **G. Marici m. p.** **Gregor Wadrariu m. p.**